

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАЩУК КАТЕРИНА МИКОЛАЇВНА

УДК 338.432:330.341.1:631.11

**РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
НА ЗАСАДАХ ПРОВАЙДИНГУ**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Житомир – 2014

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Житомирському національному агроекологічному університеті Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Якобчук Валентина Павлівна,
Житомирський національний
агроекологічний університет,
завідувач кафедри економічної теорії

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Волощук Катерина Богданівна,
Подільський державний
аграрно-технічний університет,
завідувач кафедри економіки підприємств
і соціально-трудових відносин

кандидат економічних наук
Янковська Ольга Іванівна,
Житомирський державний
університет ім. І. Франка,
доцент кафедри менеджменту
та адміністрування

Захист відбудеться 29 травня 2014 р. о 15 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.083.02 у Житомирському національному агроекологічному університеті Міністерства аграрної політики та продовольства України за адресою: 10008, м. Житомир, Старий бульвар, 7, ауд. 55.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Житомирського національного агроекологічного університету Міністерства аграрної політики та продовольства України за адресою: 10008, м. Житомир, бульвар Старий, 7.

Автореферат розісланий 25 квітня 2014 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

Л. В. Тарасович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Сучасний стан вітчизняних сільськогосподарських підприємств характеризується високою варіативністю значення показників ефективності виробництва за роками, переважанням застарілих технологій і, як наслідок, – низькою фінансовою стабільністю. Саме тому безперервне оновлення виробництва на базі освоєння досягнень науки і техніки є ключовим фактором зростання та підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів. Водночас, науковці поступово дістаються висновку про необхідність пошуку альтернативних джерел фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва, а трансфер інновацій стає одним з дієвих механізмів додаткового залучення інформаційних ресурсів підприємств. За таких умов актуальним є визначення ролі провайдингу в активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Значення провайдингу полягає у систематизації інформації про інновації, зниженні правових ризиків їх впровадження, консалтинговій діяльності та наданні можливостей для доступу до фінансових ресурсів. Відтак, актуальність теми дисертації та її значимість для науки і практики полягає у поглибленні методичних основ інноваційного провайдингу, обґрунтуванні необхідності його застосування як важливої складової організаційного механізму інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств.

Питання теорії та практики інноваційного розвитку підприємств є об'єктом постійної уваги провідних вітчизняних та зарубіжних учених. Серед зарубіжних науковців ґрунтовні розробки в цьому напрямі здійснили К. Балдін, Дж. Бейлі, Л. Гохберг, П. Друкер, П. Завлін, Д. Кокурін, Е. Менсфілд, Г. Менш, Р. Нельсон, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Фатхутдінов, О. Харін, Т. Хачатуров, Й. Шумпетер та ін. Значний внесок у дослідження різних аспектів інноваційних процесів в аграрному секторі України зробили О. Витвицька, С. Володін, К. Волощук, О. Дацій, М. Зубець, М. Ільчук, М. Кісіль, М. Коденська, М. Корецький, П. Музика, М. Малік, Н. Сіренко, О. Скидан, С. Тивончук, О. Шпикуляк, В. Юрчишин, О. Янковська та ін. Однак, незважаючи на значну кількість та різноплановість проведених досліджень, окремі питання, пов'язані з розвитком та підвищенням ефективності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі залучення інноваційних провайдерів до впровадження досягнень науки і техніки, висвітлено недостатньо. Зокрема, потребують системного обґрунтування теоретико-прикладні аспекти розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що стосуються провайдингу агроінновацій в умовах ринкової економіки. Саме ці питання зумовили необхідність проведення окремого дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського національного агроекологічного університету за темою «Розробити і обґрунтувати стратегічні напрями та пріоритети формування конкурентоспроможного аграрного сектора Північно-Західного регіону

України» (номер державної реєстрації 0110U002406), в межах якої автором досліджено особливості розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств шляхом створення сучасних організаційно-економічних механізмів впровадження наукових розробок; розроблено пропозиції щодо підвищення ефективності традиційних механізмів їх функціонування на основі активізації співпраці з науковими організаціями та бізнесом.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка науково-теоретичних та практичних положень щодо розвитку інноваційної діяльності та підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу.

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішувалися такі завдання:

- уточнити понятійний апарат з проблеми дослідження, зокрема трактування сутності інноваційного провайдингу;
- ідентифікувати чинники та параметри розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств;
- доповнити класифікацію інноваційних провайдерів в контексті їх зростаючої ролі та значення в активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств;
- класифікувати інновації, які в подальшому будуть вважатися характерними для сільськогосподарських підприємств, тобто агроінноваціями;
- визначити особливості реалізації моделей інноваційного розвитку господарюючих суб'єктів аграрного сектора;
- обґрунтувати організаційно-економічний механізм підвищення інноваційної активності сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу.

Об'єктом дослідження є процес здійснення інноваційної діяльності сільськогосподарськими підприємствами на засадах провайдингу.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні положення щодо становлення й реалізації інноваційного провайдингу як посередницької діяльності у напрямі трансферу інновацій від наукових установ до сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи є базові положення економічної теорії, системний підхід до вивчення економічних явищ, розробки та результати досліджень вітчизняних і закордонних науковців, законодавчі та інші нормативно-правові акти України з питань інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств та ефективності аграрного виробництва.

У дослідженні використано такі наукові методи: *логіко-аналітичні*, зокрема прийоми *аналогії та співставлення, індукції та дедукції, наукової абстракції* – для теоретичного узагальнення, уточнення понятійного апарату з проблеми дослідження, формулювання висновків; *метод соціологічного опитування* – для аналізу сучасного стану та перспектив розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі співпраці з науковими установами; *економіко-статистичний метод*, зокрема його прийоми:

порівняння – для аналізу динаміки показників діяльності сільськогосподарських підприємств, *групування* – для виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між витратами на інновації та результатами діяльності сільськогосподарських підприємств; *аналізу рядів динаміки* – для виявлення тенденцій розвитку досліджуваних явищ, встановлення причин зміни окремих їх параметрів; *кореляційно-регресійного аналізу* – для оцінки впливу факторів на рівень рентабельності сільськогосподарських підприємств та наукове забезпечення їх діяльності; *монографічний* – для поглибленого вивчення стану та особливостей інноваційної діяльності окремих сільськогосподарських підприємств; *економіко-математичний метод* – для розрахунку ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств при різних обсягах фінансування інноваційної діяльності; *математичного моделювання* – для побудови моделі розвитку агротехнологічної платформи; *маржинальний аналіз* – для оцінки ефективності господарювання сільськогосподарських підприємств за різних обсягів фінансування інноваційної діяльності тощо.

Інформаційними джерелами дослідження були відповідні законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні матеріали Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Головного управління статистики у Житомирській області, дані статистичної звітності сільськогосподарських підприємств, матеріали власних соціологічних досліджень, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, інформаційні ресурси мережі *Internet*.

Наукова новизна одержаних результатів. До найвагоміших результатів дослідження, що розкривають зміст дисертації, характеризують її наукову новизну та виносяться на захист, належать такі:

вперше:

- розроблено механізм функціонування агротехнологічної платформи як організаційної основи інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що ґрунтується на алгоритмічній складовій мережевого провайдингу, передбачає гнучкі форми співпраці господарств з науковими установами та провідну роль провайдерів у венчурному фінансуванні проектів;

удосконалено:

- трактування сутності інноваційного провайдингу як посередницької діяльності у сфері трансферу технологій, що, на відміну від існуючих тлумачень, передбачає надання кваліфікованими спеціалістами у процесі комерціалізації інноваційних розробок не лише агентських, а й інтелектуальних послуг, зокрема з експертної оцінки і консалтингового супроводу інноваційних проектів та венчурного фінансування;
- методичний підхід до оцінки рівня інноваційної активності господарюючих суб'єктів аграрного сектора, що доповнює розрахунок показника питомих витрат на інновації, поетапним порівнянням критеріїв ефективності діяльності підприємств до впровадження інновацій, в процесі впровадження та за наслідками впровадження інноваційних розробок у виробництво;

- класифікацію інноваційних провайдерів, яку розширено за рахунок кваліфікаційних ознак, що характеризують їх за структурою та виконуваними функціями;

дістали подальшого розвитку:

- методичний прийом прогнозування результативності інноваційної діяльності визначеної сукупності сільськогосподарських підприємств, що ґрунтується на принципі диференційної динаміки результатів діяльності на різних етапах комерціалізації наукових розробок: впровадження агроінновацій; скорочення розриву між критеріями результативності сільськогосподарських підприємств-учасників агротехнологічної платформи та лідерів галузі; капіталізація прибутків від впровадження агроінновацій;
- методичні рекомендації щодо забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств на принципах мережевого провайдингу, ключовим з яких вбачається координація взаємодії наукових установ та підприємницьких інституцій, в т. ч. опосередкованих провайдерами, у сфері експертної оцінки розробок, фінансової підтримки проектів та консультативної допомоги.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені в дисертації наукові підходи, висновки та практичні рекомендації сприятимуть активізації інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу.

Аналітичні матеріали та практичні рекомендації щодо інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств використано Департаментом агропромислового розвитку Житомирської обласної державної адміністрації при формуванні програм інноваційного розвитку Житомирської області (довідка № 2973/8 від 15.11.2013 р.).

Результати практичного застосування запропонованих автором підходів щодо розробки та реалізації інноваційних проектів розвитку сільськогосподарських підприємств використано ТОВ «Агросоюз» (№ 113 від 21.11.2013 р.) та ПСП «Граніт» (№ 153 від 02.10.2013 р.) у процесі формування стратегічного плану розвитку підприємств до 2014 р. Керівництво консалтингової фірми ТОВ «Студіо Інвест» розглянуло можливості спільної реалізації проектів за участі інноваційних структур в якості потенційного провайдера в Житомирській області (довідка №18/03/13 від 18.03.2013 р.).

Теоретико-методологічні та методичні розробки, обґрунтовані у дисертаційному дослідженні, використовуються у навчальному процесі Житомирського національного агроекологічного університету при викладанні навчальних дисциплін «Менеджмент організацій», «Економіка підприємства», «Організація агробізнесу та підприємництва» (довідка №1516 від 26.09.2013 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до вирішення проблем інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу. Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист, одержано автором самостійно й представлено в наукових працях. З

наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які є особистими розробками автора.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дисертаційної роботи апробовано у доповідях та виступах на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасна економічна динаміка в контексті парадигми економічного розвитку Й. А. Шумпетера» (Чернівці, 2011), «Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні» (Київ, 2012), «Конкурентний розвиток підприємництва в Україні» (Київ, 2012), «Розвиток економіки України на інноваційній основі» (Мелітополь, 2012), «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми комерціалізації науково-технічних розробок» (Львів, 2012), Міжвузівській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми менеджменту ХХІ ст.» (Житомир, 2011), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Кооперативний маркетинг в агробізнесі: проблеми і перспективи розвитку в Україні» (Житомир, 2012), конференції молодих вчених-економістів «Стратегічні напрями і пріоритети формування конкурентоспроможності аграрного сектора» (Житомир, 2012).

Публікації. За результатами виконаних досліджень опубліковано 24 наукових праці загальним обсягом 7,86 друк. арк., з них 11 у наукових фахових виданнях (5,54 друк. арк.), з яких 1 – у іноземному виданні, 2 – у фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (203 найменувань), додатків. Текстова частина містить 192 сторінки комп'ютерного тексту, 24 таблиці та 44 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі – **«Теоретико-методологічні засади розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу»** – проаналізовано теоретичні та методологічні положення, що розкривають сутність понять «інноваційний провайдинг» та «трансфер технологій»; узагальнено економічні аспекти та визначено специфіку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

У дисертаційній роботі доведено, що роль інноваційного провайдингу полягає у забезпеченні розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі інтеграції провайдерів у інноваційну інфраструктуру мережі аграрних науково-дослідних установ та різних організацій інноваційного бізнесу. Дослідження існуючих визначень трансферу технологій, комерціалізації та провайдингу дозволило встановити, що інноваційний провайдинг – це посередницька діяльність у сфері трансферу технологій, що передбачає надання кваліфікованими спеціалістами у процесі комерціалізації інноваційних розробок не лише агентських, а й інтелектуальних послуг, таких як експертна оцінка і консалтинговий супровід інноваційних проектів та венчурне фінансування. Для визначення характерних рис інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, яка здійснюється на засадах

провайдингу, запропоновано порівняльну таблицю здійснення інноваційної діяльності за відсутності та за участі провайдера (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика інноваційного провайдингу

<i>Порівняльна ознака</i>	<i>Без участі провайдера</i>	<i>За участі провайдера</i>
Трансакційні витрати	Значні	Зниження витрат
Продукт	Невизначені потреби ринку	Маркетингова експертиза ринку
Інформація	Асиметричність інформації та нестача досвіду	Подолання інформаційних та ментальних бар'єрів
Інноваційний лаг	Стадія переходу новації в інноваційний продукт чи технологію досить тривала	Скорочення інноваційного лагу через підвищення ефективності передінвестиційного аналізу
Гудвіл	Недостатня капіталізація	Зростання частки нематеріальних активів
Додана вартість	Обмежена	Максимізується провайдером
Інноваційний менеджмент	Відсутній або некомпетентний	Висококваліфікований

Узагальнення існуючих дефініцій «інноваційний провайдер» дозволило удосконалити його трактування, згідно з яким інноваційний провайдер – це фізична особа або підприємницька структура, що здійснює комерціалізацію інтелектуального капіталу з метою впровадження на ринку інноваційної продукції. Відсутність загальноприйнятої практики залучення провайдерів у сільському господарстві зумовило необхідність здійснення класифікаційного поділу інноваційних провайдерів за структурою та функціями, які вони виконують, територіальною ознакою та галузевою спеціалізацією (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація інноваційних провайдерів

Встановлено, що інноваційна діяльність в окремих галузях має свої специфічні риси, які запропоновано поділяти на індивідуальні (визначають специфіку всередині окремих підприємств) та загальні (є спільними для підприємств галузі). На розвиток інноваційної діяльності сільськогосподарського підприємства впливають фінансові, технологічні,

науково-технічні, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікативні, політико-правові та економіко-географічні чинники. Цей вплив може мати як позитивні, так й негативні наслідки та характеризується параметрами, за якими інноваційну діяльність сільськогосподарських підприємств можна оцінити на етапах до впровадження інновацій та в процесі впровадження (обсяг коштів, які спрямовуються на інноваційну діяльність, кількість договорів про співпрацю з науковими установами, рівень автоматизації виробництва, показники кадрового потенціалу, показники продуктивності праці) та за наслідками впровадження інноваційних розробок у виробництво (темп приросту ефективності виробництва від використання інновацій, приріст прибутку в результаті реалізації інноваційних проектів, кількість реалізованих проектів, кількість впроваджених технологій, кількість використаних ліцензій).

В роботі визначено інновації, які в подальшому будуть вважатися характерними суто для сільськогосподарських підприємств, тобто агроінноваціями. До них віднесено такі: 1) застосування біотехнології для створення сільськогосподарської продукції із заданими властивостями; 2) точне землеробство; 3) нові технології землеробства на основі мінімального або нульового обробітку землі; 4) енерго- та ресурсозберігаючі технології тощо. Такий перелік агроінновацій є найбільш поширеним, проте невичерпним і може постійно змінюватись залежно від розвитку науково-технічного прогресу.

Аналіз специфіки інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств дає підстави стверджувати, що така діяльність формується під впливом масштабу виробничих систем товаровиробників, інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва, інноваційного потенціалу аграрного сектора, стану його інноваційної інфраструктури, а також рівня співпраці сільськогосподарських підприємств з науковими установами. На основі дослідження вищезазначених характеристик господарюючих суб'єктів аграрного сектора розроблено п'ять моделей їх розвитку та адаптації до змін середовища функціонування: моделі депресивного розвитку, пасивно-адаптивного розвитку, активно-адаптивного розвитку, адаптивно-інноваційного розвитку та модель випереджаючого інноваційного розвитку на основі провайдингу. Відмінність розробленої класифікації теоретичних моделей інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств полягає в тому, що вона, крім фінансового критерію, також враховує форму співпраці господарства з науковими установами, масштабність виробничої системи господарства та інноваційний потенціал наукової установи.

На основі узагальнення світової практики співпраці сільськогосподарських підприємств з провайдерами виділено основні типи фінансування їх взаємодії в процесі впровадження інновацій, що передбачають різні джерела отримання коштів. Доведено, що специфіка інноваційного провайдингу створює передумови для існування інфраструктурних інноваційних мереж, які поєднують сукупність елементів інфраструктурного забезпечення інноваційної сфери.

У другому розділі – **«Сучасний стан інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області»** –

проаналізовано зовнішні та внутрішні умови функціонування й розвитку сільськогосподарських підприємств; визначено ефективність виробництва основних видів продукції підприємствами Житомирської області; здійснено оцінку інноваційного потенціалу сільськогосподарських підприємств області; ідентифіковано проблеми підвищення інноваційної активності сільськогосподарських підприємств.

Результати, отримані на основі розрахунку індексів динаміки елементів науково-технічного потенціалу Житомирської області, свідчать про зміну в загальних тенденціях формування інноваційного потенціалу області (табл. 2). За визначеним інтегральним індексом виявлено значне зниження науково-технічного потенціалу Житомирської області. Попри зростання показника кількості фахівців вищої кваліфікації має місце спадна тенденція у розвитку інноваційного потенціалу.

Таблиця 2

Індекси динаміки складових елементів науково-технічного потенціалу Житомирської області

Показник	Рік				
	2008	2009	2010	2011	2012
Чисельність зайнятих у науковій сфері	0,950	0,799	0,829	0,669	0,683
Частка науковців у загальній кількості зайнятого населення	0,953	0,813	0,828	0,672	0,703
Чисельність фахівців вищої кваліфікації	1,055	1,125	1,219	1,259	1,364
Кількість організацій	0,909	0,818	0,818	0,909	0,909

Для доведення зв'язку між економічною ефективністю господарської діяльності сільськогосподарських підприємств та їх інноваційною діяльністю проведено групування в межах сукупності із 72 сільськогосподарських підприємств за аналітичною ознакою обсягу фінансування інноваційного процесу. Встановлено, що найвищі значення показників ефективності мають підприємства, що здійснюють найбільший обсяг фінансування інноваційних процесів.

Відтак, урожайність зернових та зернобобових культур у підприємств V групи, які здійснюють фінансування інноваційної діяльності в обсязі понад 1 млн грн, становить 51,4 ц/га, що на 80,5 % більше, ніж у підприємств I групи, обсяг фінансування інноваційної діяльності яких не перевищує 50 тис. грн. Дохід (виручка) в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь у підприємств V групи у 5,6 разів більший, ніж у підприємств I групи та становить 6,7 тис. грн. Підприємства I та II груп, що здійснюють фінансування інновацій у розмірі до 100 тис. грн, отримують збитки. Рівень рентабельності підприємств V групи становить 28,0 %, водночас рівень збитковості I та II груп становить -14,3 % та -8,8 %, відповідно (табл. 3).

**Зв'язок витрат на інновації та результатів діяльності
сільськогосподарських підприємств Житомирської області, 2012 р.**

Показник	Група підприємств за обсягом фінансування інноваційного процесу, тис. грн					V група до I групи, разів
	I до 50	II 51–100	III 101–500	IV 501–1000	V понад 1000	
Кількість підприємств, од.	16	15	15	17	9	72
Середня площа, га						
-угідь	568,1	877,5	992,3	3192,2	3507,0	6,2
-ріллі	538,2	836,6	894,6	2851,1	2996,7	5,6
Урожайність, ц/га						
-зернових і зернобобових	10,0	15,1	44,7	45,5	51,4	5,1
-цукрових буряків	124,5	175,9	203,2	328,0	366,5	2,9
Річний надій молока на 1 корову, кг	1772	1893	2362	3041	4299	2,4
Середньодобовий приріст ВРХ, г	309	316	376	395	484	1,6
Виробництво на 100 га ріллі, ц						
-зернових і зернобобових	607,9	793,0	2350,0	2631,6	3363,5	5,5
-цукрових буряків	936,2	1056,0	1465,9	1679,5	2367,9	2,5
-свинини	0,2	0,9	5,7	5,4	9,1	45,5
Виробництво на 100 га угідь, ц						
-молока	229,1	332,0	356,6	400,1	688,5	3,0
-м'яса ВРХ	21,3	26,4	31,0	55,6	47,2	2,2
Дохід (виручка) на 1 га угідь, грн	1213,0	1621,4	5122,1	6293,5	6745,3	5,6
Прибуток (+), збиток (-): -всього, тис. грн	-6808,0	-319,4	5934,0	12518,8	29509,0	x
-на 1 га угідь, грн	-308,5	-155,7	629,9	761,0	1376,4	x
Рівень рентабельності (збитковості) виробництва, %	-14,3	-8,8	12,7	14,0	28,0	x

Встановлено, що у разі збільшення сільськогосподарськими підприємствами обсягів фінансування інноваційних процесів зростає економічна ефективність їх діяльності. Концентрація виробництва надає додаткові можливості підприємствам з більшою площею угідь для впровадження інновацій у вигляді прогресивних технологій та техніки, високоврожайних сортів та гібридів, високопродуктивних порід тварин, нових методів та форм організації виробництва тощо.

З метою вивчення передумов формування механізму впровадження інновацій проведено соціологічне опитування керівників та спеціалістів сільськогосподарських підприємств Житомирської області. Найбільш перспективними формами отримання інновацій респондентами визнано співпрацю з науковими установами та укладання комерційних договорів про

науково-технічне співробітництво. Проведене опитування також дало змогу встановити, що для сільськогосподарських товаровиробників найбільш прийнятним кроком у напрямі інноваційного розвитку є залучення до процесу впровадження професіоналів – провайдерів інноваційного бізнесу, які надають посередницькі послуги з пошуку необхідних наукових розробок та джерел їх фінансування на взаємовигідних умовах (рис. 2), що зазначили 47,6 % респондентів.

Рис. 2. Основні напрями співпраці сільськогосподарських підприємств та наукових установ

Встановлено, що в аграрному секторі існують такі проблеми розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, як нестача фінансових ресурсів, невідповідність наукових розробок потребам виробництва, а також відсутність чітко вибудованої системи координації та управління, системи впровадження інновацій, науково-технічних досягнень та передового досвіду. Ці проблеми зумовлені внутрішніми та зовнішніми щодо сільськогосподарських підприємств чинниками. Зокрема, внутрішні чинники пов'язані з неефективним менеджментом та можуть вирішуватись на рівні окремого підприємства. Зовнішні чинники визначаються недосконалим законодавством, що регулює інноваційну діяльність в країні, а також відсутністю базових складових інноваційної інфраструктури в області.

У третьому розділі – **«Пріоритетні напрями та механізм розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу»** – запропоновано організаційну структуру Агротехнопарку; розроблено механізм фінансування впровадження агроінновацій, який передбачає комбінування посередницьких структур різних видів без залучення державних коштів; обґрунтовано пропозиції щодо інтеграції аграрної науки та виробництва в рамках агротехнологічної платформи.

В дослідженні обґрунтовано доцільність залучення до співпраці з венчурним фондом таких інноваційних структур, як Агротехнопарк та інноваційне агентство (рис. 3). Створення механізму взаємодії таких посередників сприятиме тісній та довгостроковій співпраці між ними у процесі

впровадження наукових розробок і передбачатиме залучення у якості партнерів обласні центри науки, інновацій та інформатизації України та консалтингові підприємства. Особливої важливості набуває забезпечення безперервності, гнучкості та динамізму всіх інноваційних процесів, що потребує взаємозв'язку між різними інституціями – навчальними закладами, сільськогосподарськими підприємствами та інноваційними провайдерами.

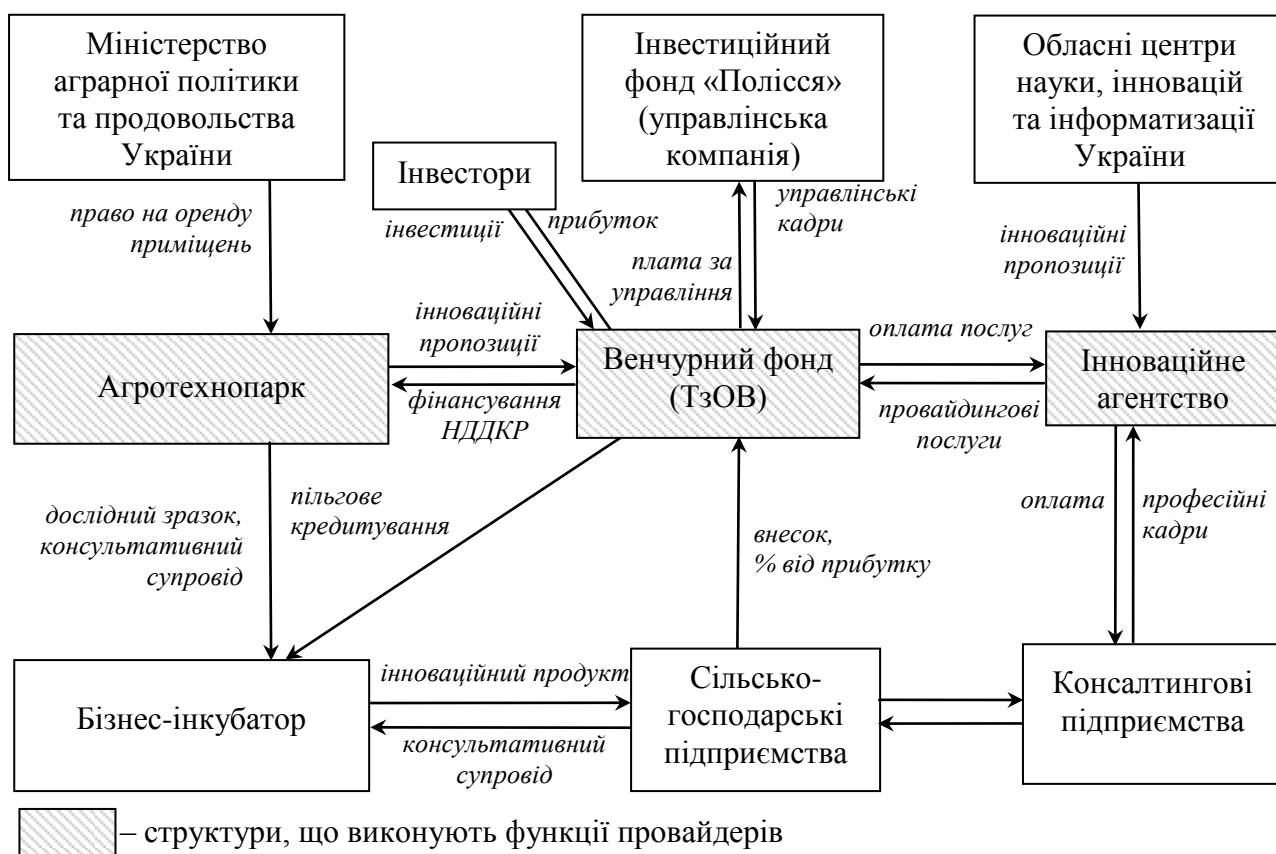

Рис. 3. Механізм взаємодії інноваційних посередників у процесі впровадження агроінновацій

Інноваційний бізнес за своєю природою пов'язаний з підвищеним рівнем ризику, який в аграрному бізнесі є суттєвим. У цьому контексті першочерговим завданням венчурного фонду визначено вибір інноваційних розробок, які доцільно фінансувати. Запропонована оптимізаційна задача дає можливість виявити сукупність інноваційних розробок, фінансування яких є найменш ризиковим для інвесторів, та скоригувати попередньо визначену сукупність найбільш ефективних наукових розробок.

З метою подолання фрагментарності інноваційної інфраструктури розроблено організаційну структуру Агротехнопарку «Полісся», до складу якого входять Центр прикладних досліджень, Центр трансферу інноваційних розробок, Центр з розвитку бізнесу, Консалтинговий центр, Центр з підготовки кадрів та Центр провайдингу. В умовах глобалізації та реалізації політики відкритих інновацій однією із базових функцій Центру провайдингу, який сприятиме процесу впровадження наукових розробок, є встановлення контактів

між досвідченими підприємцями та власниками перспективних патентів на об'єкти інтелектуальної власності.

Серед інструментів, які дають можливість комплексного поєднання різних видів інноваційних структур, слід виділити мережевий провайдинг як системний процес координації взаємодії між державними дослідницькими організаціями та приватним сектором. Обґрунтовано доцільність використання концепції мережевого провайдингу при створенні агротехнологічної платформи у формі державно-приватного партнерства. Розроблено механізм взаємодії учасників технологічного рівня агротехнологічної платформи, що поєднує Агротехнопарк, венчурний фонд та інших суб'єктів інноваційної інфраструктури на основі мережевого провайдингу (рис. 4).

Рис. 4. Механізм взаємодії учасників агротехнологічної платформи

З математичної точки зору процес розвитку платформи можна представити у вигляді логістичної кривої. Зародження (етап А) характеризується невеликою кількістю комерціалізованих інновацій та грошових коштів, інвестованих у них. Наприкінці етапу Б (піднесення) передбачається охоплення платформою переважної більшості господарюючих суб'єктів регіону, які надалі (етап В) впроваджуватимуть нові інноваційні технології виключно з метою приведення господарського процесу у відповідність до нових досягнень науково-технічного прогресу. Очевидно, що метою діяльності платформи є якомога скоріше досягнення третього етапу В (зростання). Тому, стратегію розвитку агротехнологічної платформи слід

узгоджувати саме із цією ціллю, враховуючи визначену закономірність зміни масштабів її діяльності у часі.

Встановлено, що найважливішу роль у формуванні принципів діяльності агротехнологічної платформи, розбудові системи взаємодії її учасників відіграють провайдери. Так, прогрес у діяльності агротехнологічної платформи визначається активною мережевою співпрацею, яку вони забезпечують. На основі аналізу граничної дохідності, що відображає приріст економічного ефекту від додаткової одиниці інноваційних витрат встановлено, що ефективність інноваційної діяльності зростає пропорційно збільшенню інноваційних витрат (табл. 4).

Таблиця 4

Ефективність господарювання сільськогосподарських підприємств при різних обсягах фінансування інноваційної діяльності (у розрахунку на 1 підприємство)

Показник	Варіанти фінансування інноваційної діяльності, тис. грн				
	до 50	50–100	100–500	500–1000	понад 1000
Середній рівень інноваційних витрат (y), тис. грн	25,0	75,0	300,0	750,0	1600,0
Загальна собівартість сільськогосподарської продукції (Y), тис. грн	2975,5	242,0	3115,0	5260,0	117099,2
Приріст прибутку (збитку), всього (ΔP), тис. грн	×	432,6	416,9	387,3	31396,8
Приріст прибутку (збитку) за рахунок здійснення інноваційних витрат (Δp), тис. грн		-3,0	44,7	66,9	343,0
Приріст інноваційних витрат (Δy), тис. грн	×	50,0	225,0	450,0	850,0
Гранична норма доходності діяльності (MRP), тис. грн	×	8,7	1,9	0,9	36,9
Коефіцієнт еластичності (E), %	×	0,5	6,5	0,7	37,6
Питома вага приросту прибутку в 1 грн приросту інноваційних витрат $\left(\frac{\Delta p}{\Delta y} \times 100\% \right)$, %	×	-6,1	19,9	14,9	40,4
Поточний рівень рентабельності господарської діяльності (r), %	×	-8,8	12,7	14,0	28,0

Зокрема, приріст прибутку від додаткової одиниці інноваційних витрат у підприємств останньої групи є найбільшим. На основі узагальнення результатів такого аналізу встановлено, що інноваційна діяльність спрямована не тільки на збільшення ефективності, але й на формування конкурентних переваг підприємства. Відтак, після подолання граничної межі інноваційних витрат, яка складає приблизно 1 млн грн (тобто переходу їх до останньої групи), додаткові

інноваційні витрати будуть значно ефективнішими, в т. ч. за рахунок зростання рівня конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Результати дисертаційної роботи дали змогу узагальнити ряд теоретичних положень та розробити практичні рекомендації щодо активізації інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Виконане наукове дослідження дозволяє сформулювати такі висновки:

1. Теоретично доведено, що застосування провайдингу сприяє створенню інноваційного продукту, дозволяє об'єднати окремі складові науково-технічної та інноваційної діяльності й має кінцевою метою підвищення ефективності наукових досліджень та забезпечення ринку конкурентоспроможною наукомісткою продукцією. Удосконалення взаємодії сільськогосподарських підприємств з науковою сферою та інноваційним бізнесом передбачає забезпечення істотного зростання недержавних вкладень в НДДКР і є найважливішою потенційною можливістю, яку надає інноваційний провайдинг, під яким слід розуміти посередницьку діяльність у сфері трансферу технологій, що передбачає надання кваліфікованими спеціалістами у процесі комерціалізації інноваційних розробок не тільки агентських, але також й інтелектуальних послуг з експертної оцінки і консалтингового супроводу інноваційних проектів та венчурного фінансування.

2. Поглиблений науковий підхід до класифікації інноваційних провайдерів передбачає її доповнення такими кваліфікаційними ознаками, як структура та функції, які вони виконують. Відмінністю даної класифікації є те, що вона дозволяє врахувати особливості кожного провайдера при розробці схем співпраці з сільськогосподарськими підприємствами. Доведено необхідність врахування спеціалізації та рівня науково-технічного потенціалу наукових установ при створенні інноваційних структур різних видів для ефективної взаємодії науки та виробництва.

3. Проблеми щодо активізації розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств закладено у трьох взаємопов'язаних площинах, а саме: виробництво (відсутність коштів), наука (низька якість досліджень і розробок, що не користуються попитом на ринку) та інноваційна інфраструктура (фрагментарність її елементів). Встановлено, що на інноваційний розвиток можуть вплинути фінансові, технологічні, науково-технічні, організаційно-управлінські, інформаційно-комунікативні, політико-правові та економіко-географічні чинники. Ідентифікація чинників, що впливають на інноваційний розвиток сільськогосподарських підприємств, та параметрів їх визначення на кожному з етапів впровадження інновацій, дозволяє побудувати ефективну інноваційну стратегію суб'єктів аграрного сектора.

4. Прогнозування результативності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств слід здійснювати на різних етапах комерціалізації наукових розробок, а саме: впровадження агроінновацій;

скорочення розриву між результатами діяльності сільськогосподарських підприємств-учасників агротехнологічної платформи та лідерів галузі за визначеними критеріями; капіталізація прибутків від впровадження агроінновацій. Це уможливить застосування системних заходів впливу на швидкість нарощення об'ємів комерціалізованих інноваційних розробок на базі платформи у разі відхилення фактичних результатів її діяльності від наміченої траєкторії на кожному з етапів.

5. Розроблені теоретичні моделі інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств (моделі депресивного, пасивно-адаптивного, активно-адаптивного, адаптивно-інноваційного та модель випереджаючого інноваційного розвитку на основі провайдингу), які, крім фінансового критерію, також враховують форму співпраці господарства з науковими установами, масштабність виробничої системи господарства та інноваційний потенціал наукової установи, що забезпечить сільськогосподарським підприємствам можливості для адаптації до змін середовища функціонування.

6. Комплексне застосування організаційних форм імплементації провайдингу у складі агротехнологічної платформи передбачає залучення провайдерів різних видів (фінансових, виробничих, інформаційних), що дає можливість найбільш ефективно реалізувати систему інноваційного провайдингу в аграрному секторі економіки. Розроблено організаційну структуру Агротехнопарку з Центром провайдингу в його складі, що дозволить максимально ефективно використовувати інтелектуальний потенціал наукових установ для підвищення прибутковості сільськогосподарських підприємств.

7. Активізація інноваційної діяльності сільськогосподарськими підприємствами передбачає використання ними принципів мережевого провайдингу, ключовим з яких вбачається координація взаємодії наукових установ та підприємницьких інституцій у сфері експертної оцінки розробок, фінансової підтримки проектів та консультативної допомоги. Запропоновано використання концепції мережевого провайдингу при створенні агротехнологічної платформи у формі державно-приватного партнерства, що дозволить генерувати механізми інноваційного провайдингу з метою реалізації національних та регіональних державних інноваційних програм в аграрному секторі. Соціальна роль держави в діяльності партнерства дозволяє трансформувати управлінський апарат сільськогосподарських підприємств у напрямі здійснення інноваційного менеджменту та стимулює товаровиробників впроваджувати інновації.

8. Нівелювання ризиків інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств слід здійснювати за допомогою створення венчурного фонду, провідна функція якого полягатиме у відборі інноваційних розробок, які доцільно фінансувати. Розроблена оптимізаційна задача дає можливість виявити сукупність інноваційних розробок, фінансування яких вбачається найменш ризиковим для інвесторів, та скоригувати попередньо визначену сукупність найбільш ефективних наукових розробок.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У наукових фахових виданнях:

1. Кашук К. М. Формування і розвиток агроінноваційних структур в Україні: проблеми та перспективи / К. М. Кашук, В. П. Якобчук // Науковий вісн. Чернівецького нац. ун-ту. Сер. : Економіка. – 2011. – Вип. 557–558. – С. 129–135 (*Особистий внесок автора*: розроблено науково-методологічні засади формування і розвитку інноваційних структур в аграрному секторі, 0,53 друк. арк.).
2. Кашук К. М. Вплив провайдингу інновацій на формування інноваційної інфраструктури аграрних підприємств / К. М. Кашук // Наукові праці Полтавської держ. аграр. акад. – 2011. – Вип. 3, т. 1: Економічні науки. – С. 135–142 (0,41 друк. арк.).
3. Кашук К. М. Теоретичні засади ідентифікації інноваційного провайдингу в аграрній сфері / К. М. Кашук // Вісн. Житомир. нац. агрокол. ун-ту. – 2011. – № 2 (29), т. 2. Економічні науки. – С. 120–130 (0,6 друк. арк.).
4. Зінчук Т. О. Трансфер інноваційних технологій: сутність та значення у розвитку вітчизняної економіки / Т. О. Зінчук, К. М. Кашук // Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнологічного ун-ту (економічні науки) / за ред. М. Ф. Кропивка. – 2012. – № 2 (18), т. 4. – С. 199–208 (*Особистий внесок автора*: ідентифіковано основні проблеми комерціалізації наукових розробок, 0,35 друк. арк.).
5. Кашук К. М. Сучасний стан інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств Житомирської області / К. М. Кашук // Вісн. Житомир. нац. агрокол. ун-ту. – 2012. – № 2 (32), т. 2. Економічні науки. – С. 200–210 (0,58 друк. арк.).
6. Кашук К. М. Наукове забезпечення інноваційної діяльності Житомирської області / К. М. Кашук // Вісн. Сум. нац. аграрн. ун-ту. – 2013. – Вип. 6 (57). Сер. : Економіка і менеджмент. – С. 81–85 (0,5 друк. арк.).
7. Кашук К. М. Організаційно-економічний механізм підвищення інноваційної активності сільськогосподарських підприємств / К. М. Кашук // Агросвіт. – 2013. – № 22. – С. 74–80 (0,57 друк. арк.).
8. Кашук К. М. Агротехнологічна платформа як засіб інтеграції аграрної науки та виробництва / К. М. Кашук // Ефективна економіка : [Електронне фахове видання] – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2440> (0,67 друк. арк.).

У іноземних виданнях та фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз:

9. Кашук Е. Н. Инновационная модель развития сельского хозяйства на основе провайдинга / Е. Н. Кашук, М. Ф. Плотникова // Академия управления при Президенте Республики Беларусь. – Вып. 15 (2013). – Минск: Акад. упр. при Президенте Респ. Беларусь, 2013. – С. 347–358 (*Особистий внесок автора*: визначено можливі форми взаємодії наукових організацій з виробництвом, 0,49 друк. арк.).

10. Довгій Ю. Ю. Оцінка економічної ефективності впровадження інноваційних розробок в галузі тваринництва / Ю. Ю. Довгій, К. М. Кащук, Д. В. Фещенко // Вісн. Хмельн. нац. ун-ту. – 2013. – № 4, т. 2 (202). Економічні науки. – С. 147–151 (*Особистий внесок автора: розроблено методику економічної ефективності від впровадження інноваційних розробок, 0,36 друк. арк.*).

11. Кащук К. М. Механізм венчурного фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств Житомирської області / К. М. Кащук // Економіка АПК. – 2013. – № 12. – С. 119–124 (0,48 друк. арк.).

В інших виданнях:

12. Кащук К. М. Проблеми розвитку інноваційного провайдингу в агроформуваннях України / К. М. Кащук // Актуальні проблеми інформаційних технологій, економіки та права : матер. міжнар. наук.-практ. конф., 23–24 лют. 2011 р. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. – С. 144–145 (0,09 друк. арк.).

13. Кащук К. М. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері / К. М. Кащук // Актуальні проблеми менеджменту ХХІ ст. : зб. матер. II Міжвуз. студентської наук.-практ. конф., 13 квіт. 2011 р. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – С. 53–54 (0,15 друк. арк.).

14. Кащук К. М. Формування теоретичних основ інноваційного розвитку аграрних підприємств в працях вітчизняних вчених / К. М. Кащук, В. П. Якобчук // Сучасна економічна динаміка в контексті парадигми економічного розвитку Й. А. Шумпетера : матер. XX міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 жовт. 2011 р. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. – С. 72–73 (*Особистий внесок автора: охарактеризовано пріоритети інноваційного розвитку аграрних підприємств, 0,11 друк. арк.*).

15. Кащук К. М. Можливості впровадження технологічних платформ в аграрному секторі України / К. М. Кащук // Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні : матер. V Міжнар. бізнес-форуму, 22 берез. 2012 р. / відп. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – С. 132–133 (0,10 друк. арк.).

16. Кащук К. М. Перспективи створення інноваційних провадингових структур на кооперативних засадах / К. М. Кащук // Кооперативний маркетинг в агро бізнесі : проблеми і перспективи розвитку в Україні: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої Міжнародному року кооперативів, 5–7 квіт. 2012 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2012. – С. 260–263 (0,22 друк. арк.).

17. Кащук К. М. Проблеми комерціалізації результатів наукових досліджень вищими навчальними закладами України / К. М. Кащук // Управління інноваційним процесом в Україні : проблеми комерціалізації науково-технічних розробок : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. відеоконф. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – С. 67–68 (0,14 друк. арк.).

18. Кащук К. М. Практичні аспекти створення наукового парку на базі вищого навчального закладу / К. М. Кащук // Стратегічні напрями і пріоритети формування конкурентоспроможності аграрного сектора : матер. II конф.

молодих вчених-економістів, 23–24 листоп. 2011 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2012. – С. 25–27 (0,19 друк. арк.).

19. Кашук К. М. Регіональні інноваційні проекти по енергозбереженню в сільському господарстві / К. М. Кашук // Формування стратегії розвитку аграрного сектору регіону : матер. VIII міжфак. наук.-практ. конф. молодих вчених-економістів, 26 квіт. 2012 р. – Житомир : ЖНАЕУ, 2012. – С. 44–46 (0,16 друк. арк.).

20. Кашук Е. Н. Перспективы внедрения инновационных разработок на сельскохозяйственных предприятиях / Е. Н. Кашук // Управление инновациями: теория, методология, практика: сб. матер. I Междунар. науч.-практ. конф. / под общ. ред. С. С. Чернова. – Новосибирск : ООО «Агентство «СИБПРИНТ», 2012. – С. 188–192 (0,28 друк. арк.).

21. Кашук Е. Н. Применение инновационного провайдинга для эффективного трансфера знаний агронауки в производство / Е. Н. Кашук // Информатизация в АПК: состояние, тенденции, перспективы: матер. Междунар. науч.-практ. конф. – М. : ВИАПИ имени А. А. Никонова: «Энциклопедия российских деревень», 2012. – С. 352–354 (0,10 друк. арк.).

22. Кашук К. М. Перспективи провайдингу органічної продукції сільськогосподарських підприємств Житомирської області / К. М. Кашук // Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. Міжнар. наук.-практ. конф. – Житомир : Полісся, 2013. – С. 208–210 (0,16 друк. арк.).

23. Кашук К. М. Аспекти інноваційно-інвестиційного розвитку агропродовольчого сектору / К. М. Кашук // Конкурентний розвиток підприємництва в Україні : матер. міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2012. – С. 235–239 (0,20 друк. арк.).

24. Кашук Е. Н. Организационно-экономические основы инновационно-инвестиционного развития аграрного сектора / Е. Н. Кашук, М. Ф. Плотникова // Actual problems of economies of post-communist countries at current stage: Proceedings of materials of International Scientific-Practical Conference. – Tbilisi: Publishing house of Paata Gugushvily Institute of Economics of TSU, 2013. – P. 496–500 (*Особистий внесок автора*: ідентифіковано фактори, що впливають на інноваційний розвиток аграрного сектора, 0,42 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Кашук К. М. Розвиток інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на засадах провайдингу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Житомирський національний агроекологічний університет Міністерства аграрної політики та продовольства України, Житомир, 2014.

Досліджено теоретичні, методичні та науково-практичні аспекти розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств на

засадах провайдингу. На основі теоретичних узагальнень удосконалено трактування поняття «інноваційний провайдинг». Ідентифіковано основні проблеми, що перешкоджають впровадженню інновацій сільськогосподарськими підприємствами.

Удосконалено методику оцінки рівня інноваційної активності сільськогосподарських підприємств, яка враховує поетапне порівняння критеріїв ефективності діяльності господарюючих суб'єктів до впровадження інновацій, в процесі впровадження та за наслідками впровадження інноваційних розробок у виробництво. Доведено доцільність співпраці сільськогосподарських підприємств з Агротехнопарком «Полісся», до складу якого входить Центр провайдингу, що сприятиме процесу впровадження наукових розробок у виробництво. Розроблено механізм функціонування агротехнологічної платформи як організаційної основи розвитку інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що ґрунтується на алгоритмічній складовій мережевого провайдингу.

Ключові слова: інноваційний провайдинг, інноваційний провайдер, інвестиція, інновація, інноваційна діяльність, комерціалізація, трансфер технологій, агротехнологічна платформа.

АННОТАЦИЯ

Кашук Е. Н. Развитие инновационной деятельности сельскохозяйственных предприятий на основе провайдинга. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Житомирский национальный агроэкологический университет Министерства аграрной политики и продовольствия Украины, Житомир, 2014.

Диссертация посвящена разработке научно-теоретических и практических положений по инновационному развитию и повышению эффективности функционирования сельскохозяйственных предприятий. На основе изучения и обобщения зарубежного и отечественного опыта определена сущность инновационного развития предприятий на основе провайдинга. Осуществлена оценка эффективности функционирования и инновационной активности сельскохозяйственных предприятий.

В процессе исследования автор выделяет пять основных моделей развития хозяйствующих субъектов: модели депрессивного развития, пассивно-адаптивного, активно-адаптивного, адаптивно-инновационного, опережающего инновационного развития. Эти модели отличаются формой сотрудничества с научными организациями в процессе реализации инновационных проектов, и, кроме финансовых аспектов, учитывают масштабность производственных систем сельскохозяйственных предприятий и инновационный потенциал научных организаций.

За счет применения системы обобщающих показателей статистических данных Главного управления статистики Житомирской области установлено,

что инновационный потенциал экономики Житомирской области и ее аграрного сектора представляется крайне неоднородным. Наиболее низкие значения наблюдаются у показателей по критериям инновационной составляющей научного потенциала, несмотря на рост внутренних затрат на научные исследования и разработки с 2114,2 тыс. грн (2000 г.) до 13100,3 тыс. грн (2012 г.).

Предложена организационная структура Агротехнопарка «Полесье». Наряду с Центром прикладных исследований в состав Агротехнопарка представляется целесообразным включить Центр трансфера инновационных разработок, Центр развития бизнеса, Консалтинговый центр, Центр подготовки кадров и Центр провайдинга. Основной функцией Центра прикладных исследований рассматривается исследование спроса на инновации со стороны сельских товаропроизводителей и обоснование приоритетных направлений прикладных исследований в области технологических, ресурсных и организационно-экономических инноваций.

Ключевые слова: инновационный провайдинг, инновационный провайдер, инвестиция, инновация, инновационная деятельность, коммерциализация, трансфер технологий, агротехнологическая платформа.

SUMMARY

Kaschuck K. M. – Development of agrarian enterprises' innovative activity on the basis of providing. – Manuscript.

The thesis for a Candidate degree in Economics, in specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (according to the types of economic activities). – Zhytomyr National Agroecological University of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, Zhytomyr, 2014.

The thesis highlights the development of theoretical, methodical and scientific-and-practical aspects of agrarian enterprises' innovative development on the basis of providing. On the ground of theoretical generalization the author refines the interpretation of the innovative providing concept. The main problems hampering the implementation of innovations at agrarian enterprises are specified.

The author improves the technique of assessing the level of agrarian enterprises' innovative activity taking into account the phased compare criteria of economic agents' efficiency to innovate in the process of innovation implementation before the above process, during it and on the results of it completion. The author also proves the reasonability of agrarian enterprises' cooperation with Agrotechnopark «Polissya» that includes the Centre of Providing and facilitates the research and development implementation to the production. The mechanism of agrotechnological platform functioning as organizational foundation of agrarian enterprises' innovative development, based on the pattern of network providing is developed.

Key words: innovation providing, innovative provider, investment, innovation, innovative activity, commercialization, technology transfer, agrotechnological platform.

Підписано до друку 24.04.2014
Папір друкарський. Друк офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 0,9. Формат 60х90/16.
Наклад 100 примірників. Зам. № 584.
Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора
у Житомирському комунальному книжково-газетному видавництві «Полісся».
10008, м. Житомир, вул. Шевченка 18-а.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру: серія ЖТ № 5 від 26.02.2004 р.